

Yes, please!

**Een zoektocht naar erotische fantasieën
in Nederland en Vlaanderen**

Lucas De Man & Mariëlle de Goede

Met illustraties van Evelien Cambré

Introductie

Lucas

Toen ik vijftien jaar was kreeg ik van mijn moeder het boek *Diepe gronden* van Nancy Friday. Ik zeg nu wel ‘kreeg’, maar het zou ook kunnen dat ik het vond in de kast in haar slaapkamer en dat zij dat ontdekte en dat ze het vervolgens niet erg vond. ‘Lees maar, jongen. En als je vragen hebt ben ik er, altijd, dat weet je.’

In *Diepe gronden* verzamelde de onderzoeksjournalist Nancy Friday de erotische fantasieën van meer dan vierhonderd Amerikaanse vrouwen. Het was 1973 en Friday was het beu dat vrouwen steeds maar weer weggezet werden als brave, preutse, deugdzame wezens. Of zoals ze zelf schreef: ‘Ik koos ervoor te schrijven over de seksuele fantasieën van vrouwen, omdat dat onderwerp maagdelijk terrein was.’ Het was een ontbrekend puzzelstukje in een tijd dat de wereld plotseling nieuwsgierig was naar seks en naar vrouwelijke seksualiteit. Er heerste op dat moment een wijdverbreid idee dat vrouwen geen seksuele fantasieën hebben.¹

Ze plaatste toen deze oproep in de krant:

FEMALE SEXUAL FANTASIES
wanted by serious female researcher.
Anonymity guaranteed. Box XYZ.

Meer dan vierhonderd vrouwen stuurden hun fantasieën op naar Friday. Ze bundelde alle getuigenissen in verschillende hoofdstukken en leidde deze telkens in met haar eigen commentaar en inzichten.

Ik heb het boek verslonden. Hoe mooi en veelzijdig is de mens toch, dacht ik na het lezen. Iedere vrouw had een andere fascinatie. Het boek ging van romantiek tot bestialiteit, van versmelting tot verkrachting en van monogame relatieseks tot wilde orgieën. Het was grenzeloos, open en kwetsbaar tegelijk en het gaf mij het gevoel dat er geen schaamte hoeft te zijn in wat je droomt en wie je bent. Het boek ging dan wel over vrouwen, maar ik als jonge man vond er de erkenning voor mijn eigen ontluikende seksualiteit. Ik droomde over vrijheid en vrijen en ik liet mijn fantasie de, eh, vrije loop.

Schaamte

De jaren erna werd ik zelf seksueel actief en gesteund door de openheid van de vrouwen in het boek van Friday besloot ik om ook mijn gedachten en verlangens te delen. Ik kwam er echter al snel achter dat niet iedereen zo openlijk durft te spreken als de vrouwen in het boek. Meer nog, seks bleek een heel ding te zijn en het praten erover zelfs een taboe. Waar verlang jij naar? Wat windt jou op? Waar fantasieer jij over? Ik stelde deze vragen aan mijn vriendinnetjes, maar zelden kreeg ik een antwoord dat uitgebreider was dan: ‘Weet ik niet’, gevolgd door een pijnlijke stilte en een schaamtevolle blik. Vooral die schaamte viel me op. Toen ik er met mijn vrienden over sprak, zeiden ze hetzelfde als mijn partners. Lucas, daar begin je toch niet over, dat doe je niet. Oké, dacht ik, dus ik mag wel vrijen maar niet vragen? We delen wel onze lijven, maar niet onze gedachten? Hoe weet ik dan wat zij wil? Hoe weet ik dan wat ik wil? Als je niet praat en deelt, kom je toch niet verder dan wat je al weet? En we weten al zo weinig.

Mijn moeder verzekerde me dat ik vooral moest blijven vragen, ‘met rust en respect’, zei ze. ‘Als je de tijd neemt, komen er vanzelf meer antwoorden, jongen.’

Ze had deels gelijk. Het klopt dat ik de afgelopen jaren met verschillende partners oprecht fantasieën en verlangens heb kunnen delen in een heerlijk gelijkwaardige dialoog. Maar het klopt ook dat

het voor de meesten de eerste keer was dat ze die met iemand deelden, en dan alleen omdat ik liefdevol bleef aandringen. Ook in gesprekken met vrienden en kennissen de afgelopen twintig jaar kwam steeds weer terug dat het zo moeilijk is om te praten over dat wat zo intiem en persoonlijk is. Meer nog, ik kreeg van veel vrienden te horen dat ze niet eens voor zichzelf durfden te denken waar ze naar verlangden of waarover ze fantaseerden. Anderen zeiden me dat ze hun verlangens wel durfden te delen, maar hun fantasieën niet, omdat ze bang waren dat hun partner zich dan niet goed genoeg zou voelen.

Met verlangens bedoel ik handelingen en situaties die je ooit nog eens zou willen realiseren of ervaren op seksgebied. Terwijl fantasieën gewoon fantasie zijn. Ze hoeven niet uitgevoerd te worden in de realiteit. Maar je hebt er ook geen controle over. Het zit in je, het poept op in je geest en het gaat heel vaak niet over je partner. Je moet best lef hebben om dat te delen met iemand die je graag ziet. Ik geloof trouwens niet dat je altijd maar alles moet delen, maar waarom zou je angst toestaan een deel van jezelf weg te stoppen?

Kwetsbaarheid

In de vele gesprekken die ik hier de afgelopen jaren met vrienden en partners over voerde, kwam ik tot het volgende inzicht: erotiek gaat meer over kwetsbaarheid dan over seks.

Dat is de reden waarom het voor zoveel mensen zo moeilijk is om met zichzelf en met anderen te delen waar ze naar verlangen en waar ze over fantaseren. Seks is overal, maar kwetsbaarheid lijkt een groeiend taboe. Terwijl seks vroeger openlijk een schaamteonderwerp was, is het tegenwoordig gemeengoed. Media, reclame en kunst slaan ons dagelijks om de oren met blote lijven, gratis vibrators en tips om nog heftiger orgasmen te krijgen. Er wordt openlijker dan ooit naar porno gekeken door zowel mannen als vrouwen. Relaties zijn er in alle kleuren. Mensen daten, hebben onenightstands, houden het casual, gaan uit elkaar en beginnen weer op-

nieuw. Het is oké. De seksuele revolutie van de jaren zestig en zeventig heeft de schaamte neergeslagen en ons vrijheid geboden. We mogen doen wat we willen, met wie we willen en wanneer we willen, als het maar consensueel is.

Maar al die vrijheid heeft ook een negatief effect. Waarom zou je je openstellen voor iemand als die toch zo weer weg kan zijn? Waarom zou je iemand een kijkje in je diepste gedachten geven als je niet weet of die ander daarop zit te wachten?

Seks hebben met iemand is al best intiem, maar delen waar je naar verlangt of waar je over fantaseert, vraagt om kwetsbaarheid. Je legt immers je innerlijk bloot. En dat doe je niet zo snel. Je gaat niet jezelf delen met iemand die een week of maand later met de stukjes gaat lopen. Je laat jezelf niet zien aan iemand van wie je niet weet of die wel echt kijkt.

We kregen wel vrijheid in seks, maar we vrijen nog niet vrij. Meer nog, we vrijen steeds minder vrij, zo lijkt het wel.

Daarnaast hebben veel mensen ook last van prestatiestress. De druk om goed te zijn, in werk, leven, liefde en bed. Elk vrouwenblad vertelt om de zoveel tijd aan zijn lezers hoe ze het best kunnen vrijen en hoe ze *the biggest O's* (orgasmen) kunnen krijgen. Als je slecht bent in bed ligt dat volledig aan jou, want er zijn tips en tricks genoeg te vinden om te leren hoe je er beter in wordt. Die gedachte sluipt dan binnen: als ik het niet perfect doe, ligt dat volledig aan mij. Er is een enorm groeiende prestatiedruk bij jonge mannen en vrouwen, vertelde seksuoloog Ellen Laan me. Maar je kunt niet presteren als je niet praat. Je kunt niet alles weten door dingen enkel te zien of te lezen. Als je niet communiceert en als je niet deelt, kom je nergens. Of zoals mijn oma het ooit formuleerde: 'Een goede minnaar ben je niet, die moet je worden.'

Het idee dat wij onze levens kunnen controleren en dat we volledig de baas kunnen zijn over ons lijf, handelingen en gedachten is absurd, maar toch is het de dominante lezing van vandaag de dag. Zo haaks op dit verlangen tot controle staan erotische fantasieën. Je kunt ze namelijk niet controleren. Je kunt ze niet omvormen tot ze perfect in jouw ideaalbeeld passen. Wat zo mooi is aan erotische

fantasieën: je hebt er zo weinig over te zeggen. Ze zitten ergens in je hoofd en hoe ze daar komen, weten we niet (altijd). Wat we wel weten, is dat ze deel zijn van wie je bent. En dat als ze niet mogen bestaan, een deel van jou niet mag bestaan. Dat als je ze negeert, jij een deel van jou negeert.

Ik heb best lang mijn liefde voor erotiek en fantasieën gezien als een leuke bijzaak naast de echte issues in mijn leven. Maar gedurende de jaren merkte ik steeds meer dat erotiek veel meer blootlegt dan enkel verlangens en verhalen.

Erotiek zijn alle gevoelens, gewaarwordingen, sensaties en gedachten die jou opwinden in het diepste van je zijn. Het is veel ge-laagder dan enkel lust of goesting, want het is een deel van wie jij bent, van hoe jij in elkaar zit. Seks is iets universeels, we weten allemaal wat het is en het heeft op ons (bijna) allemaal hetzelfde biologische effect. Als je een filmpje van vriende mensen toont, heeft 99 procent van ons daar een biologische reactie van lust op. Maar niet iedereen zal dat in zijn bewustzijn ook zo ervaren. Het is niet zo dat omdat ons lijf reageert ons hoofd het ook registreert als opwindend. Dat komt doordat terwijl seks algemeen is, erotiek heel specifiek is en per mens verschilt. Je kunt niet zeggen: dit is universeel erotisch en dat niet. Het is voor iedereen anders. Wil je weten wat jij erotisch vindt, dan moet je op zoek, je eigen opwinding ontdekken. Wat raakt mij? Wat windt mij op? Zijn dat bepaalde beelden of geuren of sensaties? En wat het voor jou is, zal anders zijn dan wat het is voor je vrienden, je familie, je lief. Dat maakt erotiek best intiem, ingewikkeld en kwetsbaar. Het vraagt introspectie, zelfreflectie en een durven zoeken naar wie je bent en hoe je je voelt. Het maakt ook dat een ander niet zomaar kan weten wat voor jou erotisch is en wat niet. Of in elk geval niet zonder dat jij het met diegene deelt. Net zoals jij niet op voorhand kunt weten wat erotisch is voor die ander. Dat maakt het weer kwetsbaar en voor sommigen eng, want dat wil zeggen dat je voor erotiek jezelf moet laten zien. Dat wil zeggen dat je nog zoveel kunt lezen over en studeren op wat seks is en hoe het werkt, maar je voor erotiek per persoon weer bij nul begint. Seks kun je doen zonder een woord te zeggen, erotiek bestaat uit enkel vragen.

Het begin

Hoewel ik zelf zo bezig was met het thema van de erotische fantasie heeft het jaren geduurd voordat ik er professioneel iets mee ben gaan doen. Ik weet niet waarom ik zo lang nodig had. Ik praatte er wel over met vrienden en liefdes, maar daar bleef het bij. Er ging bij mij pas een bel luiden toen ik tijdens mijn project over nieuwe mannelijkheid, *De Man Is Lam*, verschillende seksuologen interviewde. Zij vertelden me over de stijgende angst, preutsheid en stress over seks bij de jonge generaties. Daarnaast bracht Nancy Friday een kleine vijftig jaar geleden haar boek uit, en in die vijftig jaar is er bitter weinig opvolging geweest. De Nederlandse versie van haar boek is niet eens meer te krijgen. Er zijn wel verschillende wetenschappers geweest die wat enquêtes over fantasieën hebben afgenomen in Amerika, maar echt mensen vragen naar hun verhalen en dat delen met de massa heeft niemand meer gedaan. Toen ik vroeg waarom niet, antwoordden verschillende seksuologen dat fysiologie en pathologie zoveel concreter zijn dan gedachten en fantasieën. ‘Fantasieën zijn zo ongrijpbaar, Lucas, daar houden we ons dan ook jammer genoeg te weinig mee bezig.’

Ik besloot toen om me er wel mee bezig te houden. Maar ik wist niet goed hoe. Ik wist wel dat ik het niet alleen kon.

Een paar maanden later, ergens in 2018, was ik samen met een van mijn beste vrienden, scenograaf Pascal Leboucq, op een feestje in Amsterdam. We zaten in een grote huiskamer, waar enkele bekenden waren en verder vooral mensen die ik niet kende maar bij wie ik me gelijk thuis voelde. We dronken, lachten en praatten over de liefde en het leven. Ik besloot toen, aangespoord door de vrije sfeer, om het thema erotische fantasieën op te gooien en ik vertelde hun waarom ik er graag een project over wilde maken. De jonge vrouw naast me veerde op. Ze stelde zich voor als Mariëlle de Goede, psychologe en heel enthousiast over het thema. Sinds haar studie psychologie hield ze zich veel bezig met seksualiteit en ze had gelijk allemaal ideeën over hoe we dit project het best konden aanpakken. Haar enthousiasme werkte aanstekelijk, want de mensen rondom

ons gingen spontaan meedenken. Deelnemend aan het gesprek waren onder anderen dramaturg Charlot van der Meer, radio- en theatermaker Tijs Huys, muzikant, componist en geluidskunstenaar Marc Alberto en producent Kim Eldering. Ik had met ieder van hen ooit al eens samengewerkt, maar zij kenden elkaar niet. De spontane brainstorm werd steeds persoonlijker, en op een gegeven moment deelden we om de beurt onze fantasieën. Zelfs Pascal deelde zijn fantasie. Ik werk al dertien jaar elke week met hem samen en dacht hem door en door te kennen, en toch viel mijn mond open toen ik hem hoorde praten over de beelden in zijn hoofd. Ikzelf had mijn fantasieën nog nooit gedeeld met vreemden of collega's. Het was spannend, maar ergens ook bevrijdend om te doen. Het voelde kwetsbaar, eerlijk en stoer tegelijk. De veilige sfeer en openheid van ieder van ons zorgde ervoor dat iedereen die avond zijn of haar fantasie durfde te delen. Ik luisterde naar alle verhalen en zag een verbondenheid ontstaan tussen mensen die elkaar daarvoor nauwelijks kenden. Wat me echter het meest raakte die avond, was de enorme verscheidenheid van de fantasieën. Iedereen bleek een totaal ander iets te hebben wat haar of hem opwond. Ik merkte dat de verscheidenheid hier me hetzelfde gevoel gaf als nadat ik voor het eerst *Diepe gronden* van Friday had gelezen: een gevoel van vrijheid.

Toen de nacht op zijn einde liep, haalde ik diep adem en vroeg ik schoorvoetend en nog niet wetend wat ik daarmee dan precies bedoelde: 'Wie zou er willen meedoen aan mijn project?' Charlot, Kim, Marc, Mariëlle, Pascal en Tijs stonden naast me in de gang hun jas te zoeken en zeiden even onwetend wat dat dan betekende, absoluut niet in koor en met veel meer ruis dan ik hier nu opschrijf: 'Ik doe mee.'

Yes, dacht ik, dan heb ik nu eindelijk een team.

Het plan

Na die heerlijke en bevrijdende nacht duurde het verscheidene weken en evenveel meetings voordat we een plan hadden gemaakt. Het project werd *Yes, please!* gedoopt en de taken werden verdeeld.

Mariëlle zou zich samen met Tijs en Charlot verdiepen in de wetenschap. Wij wilden immers weten hoe de wetenschap zich verhiel tot erotische fantasieën. Is er onderzoek naar gedaan en zo ja, wat voor onderzoek en wat zijn de conclusies?

Marc, Pascal, Kim en ik besloten dat we mensen zouden gaan interviewen, net als Friday had gedaan. Alleen wilden wij zowel mannen als vrouwen spreken en in zowel Vlaanderen als Nederland. We dachten eerst om net als Friday een advertentie in de krant te zetten met daarin de oproep: stuur ons je fantasieën. Uiteindelijk besloten we dat het veel persoonlijker zou zijn als we mensen gewoon face to face zouden bevragen. We kochten daarvoor, met de steun van partners als deBuren, Marres, FPK en Amerpodia, een kleine caravan en bouwden die om tot mobiele geluidsstudio met als naam ons Bolleke.

Seksuologen Ellen Laan en Wim Slabbinck gaven ons advies over hoe we zo'n interview goed konden opbouwen. 'Het is vooral be-

langrijk dat je mensen op hun gemak stelt en er geen doekjes om windt,' zei Wim. 'Hoe eerlijker en open jij bent, hoe eerlijker en open jouw gasten zullen zijn.' We besloten open gesprekken te voeren zonder standaardvragenlijst, maar wel met als doel te weten te komen wat het precies was dat mensen opwond in hun fantasie. Sommige fantasieën die in eerste instantie vergelijkbaar lijken, zijn in feite heel verschillend. Ieder mens is uniek en de opwinding zit vaak meer in de details dan in het geheel van het verhaaltje dat de fantasie soms vormt. Veel mensen fantaseren bijvoorbeeld over trio's, maar de een wordt vooral opgewonden van het idee het middelpunt van de aandacht te zijn, terwijl een ander het meest opgewonden raakt van de gedachte haar partner te zien met een ander en nog een ander opwinding vindt in het gevoel van huid op huid.

Bij fantasieën gaat het om het specifieke dat iemand opwindt en dat vind je niet altijd als je vooraf opgestelde invullijsten gebruikt: 'Vink aan wat op u van toepassing is.' Onze redenering was om zo open mogelijk de gesprekken in te gaan en al pratende rustig samen te ontdekken wat nu precies hét ding was dat iemand opwindt.

We hebben onderling en met vrienden vele oefengesprekken gevoerd alvorens we zelfverzekerd genoeg waren om samen als team, aangevuld met nog meer collega's, de mensen in ons Bolleke voor de microfoon te zetten en hun te vragen naar hun erotische fantasieën. We stonden onder andere op Lowlands, de Parade Utrecht en Den Haag, de Huishoudbeurs, de Kamasutrabeurs in Hasselt, Down the Rabbit Hole, het plein voor de Brakke Grond, Noorderparkfestival in Amsterdam, de Tolhuistuin, het Zomerparkfeest in Venlo en festival Bruis in Maastricht.

Meer dan honderdvijftig mensen – tussen de achttien en drieënzeventig, vrouw, man, non-binair, hetero, lhbti, aseksueel, christen, moslim, ongelovig, noem maar op – hebben in ons Bolleke hun verhaal gedaan. Ongeveer 20 procent van hen zei aan het begin van het gesprek dat ze dachten geen fantasieën te hebben. Geen van hen verliet echter ons Bolleke zonder toch een fantasie gedeeld te hebben. Ongeveer 10 procent wist perfect waarover ze fantaseerden en waarom en wat en hoe. De overgrote meerderheid wist echter wel dat ze

fantasieën hadden, maar had nooit veel aandacht besteed aan de beelden of verhaaltjes in hun hoofd. Wat ze nou precies zo opwindend vonden aan hun fantasie, daar hadden de meesten nog nooit over nagedacht. Toch kwamen velen van hen erachter in onze caravan. In de veilige openheid van ons Bolleke ontstonden veel mooie, open, oprechte en kwetsbare gesprekken, en de geïnterviewden gingen achteraf vaak weg met een gevoel van energie en bevrijding.

Maar ook op ons als interviewers hadden de interviews een onmiskenbare impact. De blik die iemand heeft wanneer die iets moois maar intiems van zichzelf ontdekt, raakt je hart en ziel. Je gaat even met iemand mee op reis in zijn of haar hoofd, hart en onderbuik en ontdekt tijdens die reis van alles over de ander, maar ook over jezelf. De interviews hadden dan ook een directe invloed op onze eigen fantasieën en relaties. Meer dan de helft van ons team had nog nooit hun fantasieën gedeeld met de eigen partner, maar deden dat door dit project voor het eerst wel. Anderen van ons kwamen tijdens de interviews erachter dat ze toch andere fantasieën hadden dan ze zelf in eerste instantie dachten. Sommigen van ons voegden dankzij de interviews zelfs een paar nieuwe fantasieën toe aan hun repertoire. Het project veroorzaakte dus redelijk wat reuring, zowel binnen als buiten ons Bolleke.

Yes, please! LIVE

We waren blij met die reuring, maar na een paar maanden wilden we ook graag dat meer mensen konden zien wat er gebeurt als iemand oprecht haar of zijn erotische fantasieën deelt en ontdekt. Toen het onderzoeksteam een paar maanden laten klaar was met zijn werk besloten we de verkregen inzichten en het interviewen te combineren in een liveshow: *Yes, please! LIVE*. In deze show staan we telkens met zijn tweeën (een vrouw en man) op het podium en vertellen we eerst over ons onderzoek: het wat, het waarom en hoe onze kijk op fantasieën door de geschiedenis is geëvolueerd. Vervolgens nodigen we een of twee gasten uit, die we met het publiek erbij in-

tervieren over hun erotische fantasieën. De eerlijkheid en kwetsbaarheid van de gasten bleken het publiek evenzeer te raken en te inspireren als wij dat ervoeren in de beslotenheid van ons Bolleke. Dit lees je trouwens ook terug in de recensies die we in Nederland en Vlaanderen kregen over onze show.

Door een taboe bespreekbaar te maken ontstaan er mooie momenten in deze voorstelling. Eigenlijk heeft Yes, please! LIVE weinig met erotiek te maken en veel meer met kwetsbaarheid. Theaterkrant Nederland

Al van oudsher worden er erotische fantasieën gedeeld, maar in de afgelopen eeuw maakten allerhande morele voorschriften ze steeds moeilijker bespreekbaar. Totaal onterecht, denk ik na deze voorstelling. Bij het buitenwandelen van de zaal hoor ik een toeschouwer tegen een ander zeggen: 'Ik wou eigenlijk ook mijn fantasie delen met het publiek, het voelt zo bevrijdend en tegelijk herkenbaar aan.' Dit is ook wat deze voorstelling teweegbrengt: een ontwapenende openheid in en van elkaars kwetsbaarheid. Pzazz België

We voerden *Yes, please! LIVE* tot nu toe al zo'n honderd keer uit en interviewden daarin meer dan honderdvijftig gasten. *Yes, please! LIVE* was onder andere te zien op de Parade Den Haag, de Parade Utrecht, Lowlands, Theater aan Zee Oostende, 24 Uur Verkadefabriek en in het Compagnietheater Amsterdam.

Onze teller kwam daarmee op meer dan driehonderd interviews te staan en we besloten dat het tijd was voor de volgende stap: het boek!

Het boek

In dit boek willen wij jou een overzicht en inzicht geven in de fantasieën die we hebben verzameld in ons Bolleke en tijdens de liveshow. Het zijn er meer dan driehonderd en er is er niet één hetzelfde.

We hebben de interviews verdeeld in negen categorieën en in dertig subcategorieën.

In de volgende hoofdstukken zullen we eerst ons onderzoek beschrijven, daarna onze inzichten delen en vervolgens de fantasieën in duiken. Je kunt zelf kiezen hoe je dit boek leest, de categorieën zijn niet chronologisch geordend. Dus je kunt alle hoofdstukken in volgorde na elkaar lezen, maar je kunt ook juist beginnen met je favoriete fantasie categorie en daarna kijken wat jou nog meer prikkelt.

Ik nodig je graag uit je te laten raken door de verscheidenheid van de verhalen en de openheid van alle mensen die hun fantasie deelden. Ga op zoek naar wat jou precies opwindt en wat jouw fantasieën nu echt zijn.

Waarover jouw eigen fantasie ook gaat, weet dat er geen goede of foute fantasieën zijn.

Geniet van jezelf, je mag er zijn.

Ik wens je veel leesplezier.